

Mustra

„A tanulóknak a könyveket az aranyból, gyöngyökből többre kell becsülnie; éjjel nappal kell forgatnia, belőlük a nemes tudomány virágporát kell gyűjtenie, s a maga műveltségének kaptárába kell behordania.... Ha szeretjük az iskolát, szeressük a könyveket, az iskolák lelkét is; amelyik iskolát nem éltetik a könyvek, az halott.” Ezzel a Comenius idézettel indítja írását munkatársunk, Fehér Katalin (*Tankönyvek, tankönyvkritika a felvilágosodás- és reformkori Magyarországon*). A szerző történeti áttekintésében megállapítja, hogy a magyar nyelvű, korszerű tankönyv a felvilágosodás korában, nem kis mértékben a *Ratio Educationis* hatására született meg, s a reformkorban vált általánosan használatossá, amikor pedig megindult már a tankönyv-kritika művelése is.

Ha az iskola lelke valóban a könyv, amint ezt Comenius vélte, s szabadon értelmezve a könyvek gyűjteménye, a könyvtár, akkor a könyvtár lelke nyilván a könyvtáros. Sajnos számos elmarasztaló (elő)ítélet kering az iskolai könyvtárosokról, s ezek többsége – szomorú módon – éppen a könyvtáros szakmában keletkezik. Persze sokfélék az iskolai könyvtárosok, akadnak közöttük jobbak és rosszabbak egyaránt – miként a könyvtáros szakma más területein is. Ugyanakkor az említett vélemények többnyire sommásak, általánosítók. Az árnyaltabb ítékezés érdekében ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe azt a sorozatunkat, amelyben iskolai könyvtárosok vallanak munkájukról, hétköznapjaikról. Ebben a számunkban Fazekasné Sin Gyöngyi tekint vissza az elmúlt tanév iskolai könyvtári történéseire. (*Kissé szószátyár éves beszámoló egy általános iskola könyvtárosától*) „Mozgalmas év volt a „nyugalmas” iskolai könyvtárban. Nyugalmas hely mondják a kollégák, az ismerősök, ami igaz is, mert nincs stressz, csak önként vállalt felelősség, nincs pozícióharc, csak elvégzendő munka. A hiányos feltételek megváltoztatásának sikertelenségét és más bosszúságokat háttérbe szorítják a lelkes, érdeklődő vagy a megnyerni kívánt olvasó gyerekek.” – összegzi előítélet-oldó üzenete lényegét kollégánk.

Pillanatfelvétel-szerű epizódokban idézi föl könyvtár-pedagógiai munkája örömeit, szépségeit egy másik iskolai könyvtáros kollegina, Lázárné Szanádi Csilla (*„Hét-köznap” csodák egy iskolai könyvtárban*). Írását az alábbi sorokkal zárja: „Kellemes nyári pihenést kívánva a kezembe nyom egy gyönyörű cserepes virágot – a kaspót én választottam – mondja szerényen, ami nem kis dolog, hiszen ő egy fiúcska, és már szalad is tovább a vakációra. Elolvasom, a kísérő levélkét: – Köszönöm, hogy sokat olvashattam! –, írja fiús szálkákkal. Én köszönöm, hogy sokat olvastál, gondolom magamban.”

Szubjektív élménybeszámolót írt a a XII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválról Sáráné Lukátsy Sarolta. (*A Nagy Könyv bővületében.*) A szerző elsősorban iskolai- és gyermekkönyvtáros szemmel tallóz a Fesztivál programjai között, idézi föl a legemlékezetesebb történéseket, pillanatokot – s mindezt – mint címében vállalja – az év egyik legjelentősebb (s legellentmondásosabb) könyves eseménysora, „a Nagy Könyv bővületében”.

Pedagógusok, könyvtárosok gyakori panasza szól egy-egy átgondolatlan kormányzati rendelkezésről, falsul elsült oktatás- vagy kultúrpolitikai intézkedésről, a munkánkat

inkább gátló, mint segítő jogszabályról. A méltatlankodás többnyire persze jogos, még ha olykor túlzó hangerővel szólal is meg. Pedig nálunk azért ilyenkor sem „a lét a tét”, miként az idéetlen tévéműsor szlogenje harsogja. Hiszen azért a hazai iskolai, könyvtári rendszer egészében mégis képes a túlélésre, éppen mert a miénk, tehát azoké is, akik alkalmasint az épségét veszélyeztetik. Hogyne volna hát sokszorosan jogos a panasz, a méltatlankodás, az erős hang, akár az indulat is ott, ahol nem a műsorban maradás, hanem a megmaradás, a nyelvben-nemzetben maradás forog kockán, ahol tényleg „a lét a tét.” Éber őrizője az anyanyelvű iskolának, a magyarul szóló tankönyvek világának az erdélyi, kolozsvári tankönyves szakember, Székely Győző, aki egész szakmai tevékenységével a kisebbségi létben megmaradás ügyét szolgálja. Mostani számunkban közölt írása (*Visszatért a múlt?*) arról értekezik, „...hogy oktatási főhatóságunk illetékesei az egypártrendszerben bevált módon „gondoskodnak” a nemzetiségi diákok tankönyveiről. Ingyen használatú tankönyveket küldenek az iskolákba, bizonyítván ezzel a mindenkori hatalom nagylelkűségét, kisebbségekkel szembeni toleranciáját. A cikkben megpróbáltuk összegezni a minisztériumi eljárások okozta károkat, és azt, ahogyan a látszatintézkedések rontják az anyanyelvén tanuló diák oktatásának minőségét, továbbtanulási esélyeit. Tettük ezt jobbító szándékkal, annak reményében, hogy a hatalom bizalmát élvező hivatalnokok tanulnak elkövetett hibáikból, és megváltoztatják, „megreformálják” a kisebbségi tankönyvellátás rendszerét.” A számos elrettentő hibát felsoroló példasor végén bátran veti föl a felelősség kérdését, a többségi érdekeket leplezetlenül a kisebbségben élők érdekei elé helyező román államhatalom felelősségét is.